

**«6D010200– Бастауышта оқыту педагогикасы мен әдістемесі
мамандығы бойынша PhD докторант
Чункенова Сымбат Сабитовнанын**

**«Болашақ бастауыш сынып мұғалімін кәсіби іс-әрекетке даярлауда
тұлғалық болмысын қалыптастыру» тақырыбындағы диссертациясының
АНДАТПАСЫ**

Зерттеу тақырыбы: болашақ бастауыш сынып мұғалімін кәсіби іс-әрекетке даярлауда тұлғалық болмысын қалыптастыру

Зерттеу мақсаты: болашақ бастауыш сынып мұғалімін кәсіби іс-әрекетке даярлауда тұлғалық болмысын қалыптастырудың теориялық-әдіснамалық негіздерін айқындау және әдістемесін дайындау, оның тиімділігін тәжірибелік-эксперимент жүзінде тексеріп, ғылыми-әдістемелік ұсыныстар беру.

Зерттеу жұмысының міндеттері:

- болашақ бастауыш сынып мұғалімін кәсіби іс-әрекетке даярлауда тұлғалық болмысын қалыптастырудың теориялық-әдіснамалық негіздерін айқындау;

- «кәсіби іс-әрекетке даярлау», «тұлғалық болмыс» ұғымдарының мазмұны мен құрылымын анықтау;

- болашақ бастауыш сынып мұғалімін кәсіби іс-әрекетке даярлауда тұлғалық болмысын қалыптастырудың құрылымдық-мазмұндық моделін дайындау;

- болашақ бастауыш сынып мұғалімін кәсіби іс-әрекетке даярлауда тұлғалық болмысын қалыптастырудың әдістемесін жасау, оның тиімділігін эксперимент арқылы тексеріп, ғылыми-әдістемелік ұсыныстар беру.

Зерттеу әдістері:

-*теориялық әдістер:* жинақтау, контент-талдау, құрылымдау, салыстыру, қорытындылау, нормативтік құжаттарды зерттеу, тәжірибелерді жинақтау, моделдеу, нақтылау;

-*эмпирикалық әдістер:* сауалнама жүргізу, интервью алу, тест, эссе және диагностикалау, педагогикалық эксперимент, тексеру, бақылау, зерттеу нәтижелерін математикалық-статистикалық тәсілдермен өңдеу.

Қорғауға ұсынылатын негізгі қағидалар:

1. Болашақ бастауыш сынып мұғалімін кәсіби іс-әрекетке даярлауда тұлғалық болмысын қалыптастырудың теориялық-әдіснамалық негіздері айқындалады.

2. «Кәсіби іс-әрекетке даярлау» және «тұлғалық болмыс» ұғымдарының мәні мен құрылымы нақтыланды.

3. Болашақ бастауыш сынып мұғалімін кәсіби іс-әрекетке даярлауда тұлғалық болмысын қалыптастыруды жүзеге асырудың мазмұны мазмұндық-құрылымдық моделі негізінде түсініліп танылады.

4. Болашақ бастауыш сынып мұғалімін кәсіби іс-әрекетке даярлауда тұлғалық болмысты қалыптастыру әдістемесі әзірленіп, оның тиімділігі тәжірибелік-эксперименттік жұмыс нәтижелерінде талданады.

Зерттеудің негізгі нәтижелерінің сипаттамасы:

- болашақ бастауыш сынып мұғалімін кәсіби іс-әрекетке даярлауда тұлғалық болмысын қалыптастырудың теориялық-әдіснамалық негіздері айқындалды;

- «кәсіби іс-әрекетке даярлау», «тұлғалық болмыс» ұғымдарының мазмұны мен құрылымы анықталды;

- болашақ бастауыш сынып мұғалімін кәсіби іс-әрекетке даярлауда тұлғалық болмысын қалыптастырудың құрылымдық-мазмұндық моделі дайындалды;

- болашақ бастауыш сынып мұғалімін кәсіби іс-әрекетке даярлауда тұлғалық болмысын қалыптастырудың әдістемесі жасалып, оның тиімділігі тәжірибелік-эксперимент арқылы тексерілді.

Алынған нәтижелердің жаңалығы мен маңыздылығының негіздемесі:

- *бірінші нәтиже жаңа*, болашақ бастауыш сынып мұғалімін кәсіби іс-әрекетке даярлауда тұлғалық болмысын қалыптастырудың теориялық-негіздері анықталды;

- *екінші нәтиже* «кәсіби іс-әрекетке даярлау» және «тұлғалық болмыс» ұғымдарының мазмұны мен құрылымының анықталуымен жаңа болып табылады;

- *үшінші нәтиже жаңа*, болашақ бастауыш сынып мұғалімін кәсіби іс-әрекетке даярлауда тұлғалық болмысын қалыптастырудың құрылымдық-мазмұндық моделі жасалды;

- *төртінші нәтиже жаңа*, болашақ бастауыш сынып мұғалімін кәсіби іс-әрекетке даярлауда тұлғалық болмысын қалыптастырудың әдістемесі жасалып, оның тиімділігі тәжірибелік жұмыстар барысында дәлелденді.

Зерттеудің практикалық маңыздылығы:

- студенттерге арналған «Болашақ бастауыш сынып мұғалімінің тұлғалық кәсіби іс-әрекеті» атты элективті курс бағдарламасы дайындалды және тәжірибе жүзінде оның тиімділігі тексерілді.

- зерттеу нәтижелерін жоғары және арнаулы оқу орындарының бастауыш сынып мұғалімін дайындайтын факультеттері мен бөлімдерінде, мектептерде, педагог қызметкерлердің біліктілігін арттыру жүйесінде пайдалануға болады.

Зерттеу жұмысының ғылымның даму бағыттарына немесе мемлекеттік бағдарламаларға сәйкестігі:

Қазақстан Республикасында білім беру саласын дамытуға арналған негізгі нормативтік-құқықтық құжаттар - ҚР «Білім туралы» Заңы, жоғары білім берудің мемлекеттік жалпыға міндетті стандарты, «Қазақстан Республикасында білім беруді және ғылымды дамытудың 2023-2029 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасы», сондай-ақ «Педагог мәртебесі туралы» Заңы - мұғалімдерді кәсіби іс-әрекетке даярлау барысында олардың тұлғалық қасиеттерін қалыптастыруды маңызды міндет ретінде қарастырады. Бұл құжаттарда педагогтің кәсіби құзыреттілігін арттыру, тұлғалық дамуын қамтамасыз ету және білім мазмұнын жетілдіру арқылы бәсекеге қабілетті маман даярлау басым бағыттар ретінде белгіленген. Аталмыш құжаттарға

сәйкес, «Болашақ бастауыш сынып мұғалімінің тұлғалық кәсіби іс-әрекеті» атты элективті курс бағдарламасы, «Болашақ бастауыш сынып мұғалімін кәсіби іс-әрекетке бейімдеуде тұлғалық болмысын тәрбиелеу» атты оқу-әдістемелік құралының мазмұны бастауыш білім мен ғылымның даму бағыттарына сәйкес келеді.

Докторанттың әр басылымды дайындауға қосқан үлесінің сипаттамасы: Зерттеу нәтижелері негізінде 16 ғылыми еңбек жарияланды. Оның ішінде: Scopus ақпараттық базасына енгізілген журналдарда 2 мақала; ҚР ҒЖБМ Ғылым және жоғары білім саласындағы сапаны қамтамасыз ету комитеті ұсынған басылымдарда 5 мақала; Халықаралық ғылыми конференция материалдар жинағында 8 мақала; 1 оқу-әдістемелік құралы басылып шығарылды.

1. Formation of the Personality of Future Teachers for the Implementation of Professional Activities in Modern Conditions // Review of International Geographical Education Online. – 2021. – 11(5) – P. 4588-4599.[https://www.scopus.com/record/display.uri?eid=2-s2.0-85117249239&origin=resultslist&sort=plf-f&src=s&sot=b&sdt=b&s=TITLE-ABS-](https://www.scopus.com/record/display.uri?eid=2-s2.0-85117249239&origin=resultslist&sort=plf-f&src=s&sot=b&sdt=b&s=TITLE-ABS-KEY%28Formation+of+the+Personality+of+Future+Teachers+for+the+Implementation+of++Professional+Activities+in+Modern+Conditions%29&relpos=5)

[KEY%28Formation+of+the+Personality+of+Future+Teachers+for+the+Implementation+of++Professional+Activities+in+Modern+Conditions%29&relpos=5](https://www.scopus.com/record/display.uri?eid=2-s2.0-85117249239&origin=resultslist&sort=plf-f&src=s&sot=b&sdt=b&s=TITLE-ABS-KEY%28Formation+of+the+Personality+of+Future+Teachers+for+the+Implementation+of++Professional+Activities+in+Modern+Conditions%29&relpos=5).

Мақаланы жазудағы докторанттың үлесі 75%-ды құрайды. (Co-authored by: Ybyraimzhanov K.10 %, Yelubayeva M. 5%, Bakradenova A. 5%, Turkmenbayev A. 5%)

2. Cualidades de los docentes de primaria en el proceso de formación profesional. Opcion, Año 35, Opcion. – 2019. – 35(90-2). – P. 218-233.

<https://www.scopus.com/record/display.uri?eid=2-s2.0-85077624951&origin=recordpage>.

Мақаланы жазудағы докторанттың үлесі 75%-ды құрайды. (Co-authored by: Ybyraimzhanov K.10 %, Sydykbekova M. 5%, Abishev N. 5%, Taurbekova A. 5%)

3. Бастауыш сынып мұғалімдерін кәсіби - педагогикалық іс - әрекетке дайындау. Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогикалық университеті хабаршы. «Педагогика ғылымдары» сериясы. – 2019. – №3(63). –161-165 бб.

https://sp.kaznpu.kz/docs/jurnal_file/file20191209031352.pdf. Мақаланы жазудағы докторанттың үлесі 100%-ды құрайды.

4. Жаңа білім беру жүйесіне үйлесімді мұғалім тұлғасы. Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университетінің хабаршысы. Серия Педагогика. – 2019. – №3 (128). –100-104 бб.

https://rep.enu.kz/bitstream/handle/enu/2996/development-of-personality-in-the-student-age_.pdf?sequence=1&isAllowed=y. Мақаланы жазудағы докторанттың үлесі 100%-ды құрайды.

5. Бастауыш сынып мұғалімін кәсіби іс-әрекетке дайындауда тұлғалық қасиеттерін қалыптастыру ерекшеліктері. Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогикалық университетінің хабаршысы. «Педагогика ғылымдары» сериясы. – 2019. – №4(64). – 408-411 бб.

https://sp.kaznpu.kz/docs/jurnal_file/file20200113110758.pdf.

Мақаланы

жазудағы докторанттың үлесі 100%-ды құрайды.

6. Подготовка будущих учителей начальных классов к профессиональной деятельности. Международный научный журнал «Наука и жизнь Казахстана». – 2019. №11/2. С – 231-235. [International science journal №11/2 2019.](#) Мақаланы жазудағы докторанттың үлесі 70%-ды құрайды. Қосалқы автор: К.Т.Ыбыраимжанов -30%.

7. Бастауыш сынып мұғалімінің болмысы мен кәсіби іс-әрекетін қалыптастыру жолдары. Қазақстанның ғылымы мен өмірі. Халықаралық ғылыми – көпшілік журнал. – 2019. – №2/2. – 311-314 бб. <https://www.naukaizhizn.kz/index.php/journal/article/view/77/77>. Мақаланы жазудағы докторанттың үлесі 70%-ды құрайды. Қосалқы автор: К.Т.Ыбыраимжанов -30%.

8. Модель профессионального развития педагога в образовательных учреждениях. «Membership in the WTO: Prospects of Scientific Researches and International Technology Market»: Materials of the IV International Scientific-Practical Conference. In two volumes. Volume II – Vancouver, Canada: Regional Academy of Management. October 23-25, 2019. – P. 169-171. [Сборник конференции в Ванкувере Октябрь 2019 \(2\).pdf](#). Мақаланы жазудағы докторанттың үлесі 100%-ды құрайды.

9. Professional training of future primary school teachers in modern educational conditions. Фундаментальные и прикладные научные исследования: актуальные вопросы, достижения и инновации. сборник статей XXVI Международной научно-практической конференции, Состоявшейся. – 15 сентября 2019. г. Пенза. – С. 154-157. <file:///C:/Users/admin/Desktop/мақала/Сборник%20пенза%202019.pdf>.

Мақаланы жазудағы докторанттың үлесі 80%-ды құрайды. Қосалқы автор: К.Т. Ыбыраимжанов -10%, Г.С. Майлыбаева -10%.

10. Professional and personal self-development is the goal of professional growth of the teacher. Образование: традиции и инновации: Материалы XXI международной научнопрактической конференции. 17 октября 2019. WORLD PRESS s r.o. – Прага, Чешская Республика. – С. 189-191. <file:///C:/Users/admin/Desktop/мақала/Сборник%20Прага.pdf>. Мақаланы жазудағы докторанттың үлесі 100%-ды құрайды.

11. Влияние личностных особенностей педагога на его профессиональную деятельность. Ключевые проблемы и передовые разработки в современной науке. Сборник научных трудов по материалам III Международной научно-практической конференции. 17 сентября 2019.– Смоленск, «Наукосфера». – С.14-19. <file:///C:/Users/admin/Desktop/мақала/Сборник%20смоленск%2017%20сентябрь%202019.pdf>. Мақаланы жазудағы докторанттың үлесі 80%-ды құрайды. Қосалқы автор: Е.Т. Бекиш -10%, Г.С. М.Ж. Мадиярова -10%.

12. Формирование готовности будущих учителей начальных классов к профессиональной деятельности. Матеріали Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції «Тенденції та перспективи розвитку науки

і освіти в умовах глобалізації» – 31 жовтня, Переяслав, 2019. Вип. 52. – С. 200-205.

[file:///C:/Users/admin/Desktop/мақала/Сборник%20№%2052%20ПЕРЕЯСЛАВ-ХМЕЛЬН.,%2019%20\(1\)%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/admin/Desktop/мақала/Сборник%20№%2052%20ПЕРЕЯСЛАВ-ХМЕЛЬН.,%2019%20(1)%20(1).pdf). Мақаланы жазудағы докторанттың үлесі 100%-ды құрайды.

13. Theoretical and Methodological Aspects of a Future Teacher's Personality Education. "Prospects for the Development of Modern Science" Materials of the V International Scientific-Practical Conference March 11-13, 2020. Volume II Seoul. – P. 70-73. pps.kaznu.kz/en/Main/FileShow2/178663/112/3/1498/0/. Мақаланы жазудағы докторанттың үлесі 70%-ды құрайды. Қосалқы автор: К.Т.Ыбыраимжанов -30%.

14. Болашақ ұстаздың жеке тұлғасын тәрбиелеу мен дамытудың психологиялық-педагогикалық ерекшеліктері. І.Жансүгіров атындағы Жетісу мемлекеттік университеті. «Жастар – білім, ғылым, қоғамның қозғаушы күші» халықаралық ғылыми-тәжірибелік конференция материалдары. 25-26 ақпан 2019. Талдықорған, – 267-271 бб. <https://zhetysu.edu.kz/wpcontent/uploads/2021/03/сборник-материалов-конференции-22.08.2019.pdf>. Мақаланы жазудағы докторанттың үлесі 100%-ды құрайды.

15. Болашақ бастауыш сынып мұғалімін кәсіби іс-әрекетке даярлауда тұлғалық болмысын қалыптастыру. «Қазіргі педагогикалық білім: дәстүрлер, жетістіктер, инновациялар» халықаралық ғылыми-тәжірибелік конференция материалдары. 28 ақпан 2025. Петропавл, – 483-486 бб. <File:///C:/Users/admin/Downloads/СБОРНИК%20МНПК%20ПФ%2025.pdf>

16. Болашақ бастауыш сынып мұғалімін кәсіби іс-әрекетке бейімдеуде тұлғалық болмысын тәрбиелеу. Оқу-әдістемелік құрал. Талдықорған: «Офсет», 2024. – 139 б. [оқулық Сымбат.pdf](#). Оқу құралын жазудағы докторанттың үлесі 70% - ды құрайды. Қосалқы авторлар: К.Т.Ыбыраимжанов -30%.